

MANY OF THE TOPICS INCLUDED
IN THE PARDES CURRICULUM
ARE FAR-REACHING AND HAVE
BROAD RAMIFICATIONS.
THE INTENT OF PARDES IS TO
PROMOTE SENSITIVITY AND
SPIRITUAL GROWTH THROUGH
EXPOSURE TO A VARIETY OF
TORAH SOURCES.
IT IS NOT WITHIN THE PURVIEW
OF PARDES TO ARRIVE AT
CONCLUSIONS RELEVANT TO
DECISIONS OF HALACHA.
PLEASE CONSULT YOUR RABBI
FOR PERSONAL DECISIONS.

INTRODUCTION

or centuries the Walls of Jerusalem have symbolized the strength and unity of the Jewish people. Their beauty and grandeur are a source of inspiration. But walls do more than merely shelter that which is within; they also separate that which is within from external influences. And so, the Jewish people, throughout their long exile, maintained the Walls of Jerusalem in the form of the walls of the ghetto that separated Jews from their non-Jewish neighbors, and helped preserve the Jewish people as a nation.

But with the emancipation movement of the 19th century, the walls of the ghetto began to crumble and while in exile, Jews began to flee their "holy cities." They became involved in business, the arts, science and philosophy. And every area they touched, this small sequestered people made important contributions to the world.

Yet, at the same time, new ghetto walls were erected — this time between Jew and Jew. Between those who felt that the essence of

Judaism still lay in the people's uniqueness and separation, and those who felt that Jews best fulfill their roles by being out in the world. Between those who claim that the true Jewish vision was lost, and those who claim that it was found. Many angry words and accusations have been hurled between these two positions, and this may well be the basis for the debate that tears at Jewish unity today.

Rabbi Eliezer Shore

HOW WOULD YOU RESPOND?

A newly married couple turns to you for advice. They have been invited to join a group of four traditional Jewish couples who will establish their homes in a town that has many Jews, but no Jewish institutions. Both, the young husband and wife, are recent professional school graduates, and the town offers many attractive career opportunities. The couple had intended to live in a Jewishly active community and raise their family to have strong Jewish values. One spouse believes that the move would offer them great opportunities to grow as Jews and to learn of the ideas and insights of Jews with varying backgrounds. The other spouse is terrified that moving to a community with no formal Jewish institutions will weaken their, and their future children's lewish commitments. What would you advise them?

As one who prides himself on being tolerant and open minded, you often encourage your eleven year old to be exposed to the world. You let your child read all kinds of literature and watch a wide range of TV programs. But when you decide

to install an Internet monitoring device, your pre-teen protests because your credo has always been, "all knowledge is good knowledge." But is it?

Your son refuses to return to the J United States after a post high school year studying in Israel. He declares that he has no further interest in pursuing secular studies and that religious studies alone will sustain him. He further rejects participating in the heathen world of the United States that you have called home. He does, however, need some money for new clothes and food. You are devastated by his rejection of your world and your life style, both of which you always considered to be of the highest degree of Jewish observance and commitment. Your are further warv that the isolationism and narrow mindset that he is adopting is foreign to the wholesome and integrated Judaism that you have been taught to cherish. You are inclined to demand your son's return home, while your spouse argues that your son is mature and independent, and that the choices made by your son may, in fact, serve him well.

It is customary to recite the following prayer before entering into a Torah discussion.

Shulchan Aruch O.H. 110

יהי רצון מלפניך ה' אלקי ואלקי אבותי שלא יארע דבר תקלה על ידי ולא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חברי ולא אומר על טמא טהור ולא על טהור טמא ולא על מותר אסור ולא על אסור מותר ולא יכשלו חברי בדבר ולא על אסור מותר ולא יכשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

ay it be Your will, Hashem my G-d and G-d of my fathers, that You illuminate my eyes with the light of your Torah and that You save me from all stumbling blocks and errors, whether it be in discussions of what is prohibited and what is permitted or in monetary matters, whether it be in any other Halachic decisions or just in theoretical study. I pray that I do not make any mistakes, and if I do, my study partners should not take delight in them. I pray that I should not proclaim the impure pure or the pure impure, the permitted forbidden or the forbidden permitted. I pray that I should not derive joy from the errors of my study partner. Open my eyes and allow me to see the wonders of Your Torah because it is from G-d that all wisdom comes forth, it is from His mouth that I will acquire wisdom and understanding. Amen.

PREFACE

If you rent a room in which to live a settled life, and then rent another room in a hotel in order to live as a tourist, you are certainly leading a "double life." But if you rent two rooms in one apartment, you have not a double life but a broad life... That, my dear friend, is your obligation in the world: to place in the center of your life the "One"...and every new point that you acquire will simply serve to broaden the circle, and its unity will remain.

Letter from Rabbi Yitzhak Hutner, Pachad Yitzchok; Igros, letter 94. Source, p. 27 Biography, p. 15

DISCUSSION POINTS

And you shall be holy to Me, for I the L-rd am holy, and have separated you from the peoples, that you should be mine.

Leviticus 20:26

Source, p. 28

And now, says the L-rd...I have given you to be a light unto the nations, that My salvation may be to the ends of the earth.

Isaiah 49:6 Source, p. 28

As long as we were exposed to such a soulless, impersonal confrontation on the part of non-Jewish society, it was impossible for us to participate to the fullest extent in the great universal creative confrontation between man and the cosmic order. The limited role we played until modern times in the great cosmic confrontation was not of our choosing. Heaven knows that we never encouraged the cruel relationship, which the world displayed toward us. We have always considered ourselves an inseparable part of humanity and we were ever ready to accept the Divine challenge, "Fill the earth and subdue it," and

the responsibility implicit in human existence. We have never proclaimed the philosophy of *contempus or odium seculi*. We have steadily maintained that involvement in the creative scheme of things is mandatory.

Rabbi Joseph Ber Soloveitchik, Tradition, v. 6 n. 2, Spring-Summer 1964 Biography, p. 18

But...

This sense of a fate-laden existence of necessity give rise to the historical loneliness of the Jew. He is alone both in life and in death.... Let the sociologists and psychologists say what they may about the incomprehensible alienation of the Jew. All their explanations are vain and empty speculations which do not shed any intelligible light on this phenomenon. Jewish loneliness is part of the framework of the covenant of faith that was made in Egypt....

Even if a person achieves the pinnacle of social or political success, he will still not be able to free himself from the chains of isolation. This paradoxical fate has preserved both the separateness and the uniqueness of the Jew despite his supposed integration into his foreign, non-Jewish environment.

Rabbi Joseph Ber Soloveitchik, Kol Dodi Dofek Biography, p. 18

It is human nature for a person's opinions and actions to be influenced by his friends, acquaintances and the ways of his fellow countrymen. Therefore, a person should associate with the righteous and sit by the sages continually, in order to learn from their deeds. He should distance himself from the wicked, who walk in darkness, so as not to learn from them...If he is in a country where the customs are perverse and the citizens do not follow the correct path, he should move to a country where the people are just, and act properly. And if all the countries he knows about act unjustly, as is the case today, or he is not able to move...he should dwell alone, as it says, "He sits alone and is silent" (Job 3,28). And if there are sinners who do not allow him to live in his country unless he joins them and follows their evil ways, he should go

live in caves, thickets, and deserts rather than follow them...

Maimonidies, Mishnah Torah, Hilchos Da'os 6:1 Source, p. 29 Biography, p. 19

In retrospect, the insight of Rabbi Moses Sofer has been stunningly vindicated. Chasidim had already adopted it. It came to be taken up by Samson Raphael Hirsch as well. Judaism would survive precisely if faithful Jews...dissociated themselves from the rest of the Jewish world. In the protected enclaves of the Yeshivah, or the Chasidic community, or the Hirschian school-synagogue nexus, they could pursue a life of religious intensity strong enough to resist the tide of secularization and assimilation. The world of tradition was collapsing around them. What else could be done but conserve a "saving remnant"? The more independent they were of the general Jewish community, the more free they were to develop an elite that would eventually emerge, in an age more congenial to tradition, as heirs of the Jewish future. [It took almost two centuries.] But that, in the last two decades, is precisely what has happened. To these heroic figures, who guarded tradition's flame against the cold extinguishing winds of modernity, Judaism owes an eternal debt. But there was a price to be paid. The price was the atrophy of the concept of "the congregation of Israel."

Rabbi Jonathan Sacks, Chief Rabbi of England, Arguments for the Sake of Heaven, pp. 181-182
Biography, p. 23

6 Israel was only sent into exile to accept converts.

Talmud Pesachim 87b

Source, p. 30

When G-d wants to bring a new reality into existence, He needs to connect a "new planting" that was not part of the original, for if it was originally there, it would not be something new. Therefore, when G-d wanted to bring the seed of the Moshiach into the world, he had to attach a new thing. This is because it is not possible to bring a new concept or new experience into the world except through the non-

Jews. And the further a nation is from Israel, the better it is to produce a new existence. Thus it is from Amon and Moav that this new existence will come, for there are no nations further from Israel than they. As it says, "They shall not come into the congregation of the L-rd" (Deuteronomy 23:4). This is not like any other nation. Therefore, it is fitting that Moshiach should come from them, for he [will create] a new existence.

Maharal, Netzach Yisroel, chap. 32 Source, p. 31 Biography, p. 19

Just as every nation has its own unique type of evil, so does it have its own unique spark of holiness from which it draws its life, as the verse says, "And You give life to them all" (Nechemia 9:6). For without this, they could not exist. This life force from G-d is certainly good. The purpose of exile is for Israel to absorb this good...and when they do, the good becomes part of them.

Rabbi Tzadok HaKohein of Lublin, Tzidkas Hatzadik 256 Source, p. 32 Biography, p. 21

8 The highest level of our love for all creatures must be the love of humanity, which should extend to all its members. Despite the differences of religion and ideology, despite the differences of race and environment, one should try to understand the mentality of the various nations and factions as much as possible, in order to appreciate their character and nature. Then one can know how to base the love of humanity on foundations that lead to actual deed.

Only when the soul is enriched by the love of all creatures and all humanity can the love of [Israel] be elevated to its lofty station and attain greatness, both in spirit and in practice. It is a mean eye that causes one to see only ugliness and impurity in everything beyond the bounds of Israel, the unique nation. This is one of the most awful, debased forms of darkness. It damages the entire edifice of spiritual virtue, the light of which every sensitive soul seeks.

Rabbi Avraham Yitzhak HaKohen Kook, Midos HaRayah, Ahavah 10 Biography, p. 21 But...

It was upon the ten tribes to establish the holiness of Israel in the world. Judah and Joseph held different opinions. Joseph claimed that the purpose of Israel's holiness was to interminale with the non-Jews and to teach them the way of G-d...and to bring holiness to the nations of the world. Judah, however, claimed that the holiness of Israel needed to be separate from the nations. "A people who dwell alone" (Numbers 23:9) — lest they mix with the nations and learn their wavs. He saw that from Ephraim would come Yeravam, who set up idols [in Israel] as a result of his assimilation. Judah was actually correct, for the path of Joseph is dangerous for the preservation of the Jewish people as a whole. Therefore, Judah said, "What benefit is there in killing our brother and covering his blood?" If it is G-d's will that a path such as Joseph's should exist in the world, what good will it do to kill him? "Let us sell him to the Ishmaelite." Let Joseph face assimilation among the nations, then we will see what will come from his opinion.

Rabbi Avraham Yitzhak HaKohen Kook, Shu'os Reiyah, Vayeshev 1930 Biography, p. 21

10 [The Jewish people] took counsel and agreed to associate with the Egyptians and not be overly separate from them, so that they should not be regarded as foreigners and strangers among them. They hoped that the Egyptians' hatred would lessen. This certainly makes sense. The Holy One, however, had to restore the difference by reviving hatred in the Egyptians' hearts. This was not a form of punishment at all, only a way of protecting the Jews from assimilating among them. It was all for the good.... We have seen this with our own eyes. During this long exile in Hungary and Romania hatred toward the Jew increases daily. This defies the laws of nature and logic.... The reason for this is that, as the distinction between Jew and Gentile breaks down by the Jews not keeping the Torah and its commandments, G-d increases the hatred to keep the distinction alive.

Rabbi Yosef Ber Soloveitchik in Beis HaLevi, Shemos Source, p. 33 Biography, p. 16 Abbi Yossi ben Kisma said: "Once I was walking on the road, when a certain man met me. He greeted me, 'Shalom,' and I returned his greeting, 'Shalom.' He said to me, 'Rabbi, from what place are you?' I said to him, 'I am from a great city of scholars and sages.' He said to me, 'Rabbi, if you would be willing to live with us in our place, I would give you a fortune in dinars, precious stones and pearls.' I replied, 'Even if you were to give me all the silver and gold, precious stones and pearls in the world. I would only dwell in a place of Torah.' And so it is written in the Book of Psalms by David, King of Israel: 'The Torah of Your mouth is more precious to me than thousands of gold and silver pieces.'"

Pirkei Avos 6:9 Source, p. 34

Rabbi Yossi was concerned about living in a place lacking Torah. Even though he could have moved there and made it into a place of Torah. Despite his high spiritual level, he saw that there was danger that they would influence him. We learn from this a very great thing. Spirituality is not spread by going to a place far from Torah, sitting with people in their place and to trying to influence them. Rather, a person should remain in his own place and try to draw others to him, and to shine upon them the light of his Torah. Because he is in a place of Torah, there is no great danger that he will be influenced by them, for his surroundings will protect him.

Rabbi Eliyahu Dessler, Michtav M'Eliyohu Vol. 2; pg. 112-113 Source, p. 34 Biography, p. 22

12 When all the other nations go into exile and become intermingled with their captors, they are regarded with love and esteem — more so than if they had remained separate. This is not true of Israel. When she is alone, and does not mix with the nations, she will dwell in peace and in honor. "All the people of the land will see that G-d's Name is called upon them," and no one will disturb her.

Rabbi Naftali Tzvi Judah Berlin, HaEmek Davar, Bamidbar 23:9 Source, p. 35 Biography, p. 24 13 The purpose of a wall is not only to prevent negative forces outside the city from entering, but also to unite the inhabitants of the city within, so that they become one — the people of the city. The breaking of the wall not only allows negative influences from without to enter it also opens up an exit from the city, that divides the unity and permit the people of the city to leave. Spiritually, the walls of Jerusalem were meant to unite the Jewish people in a perfect love of Israel.

[However,] there is also a benefit to the breaking down of the wall, drawn from the side of holiness. For it means the end of the measurement and limitation of the walls of Jerusalem. [Thus fulfilling] the verse, "Jerusalem shall be inhabited like unwalled towns because of the multitude of men and cattle that shall be in her; for I will be to her a wall of fire round about, says the L-rd, and will be the glory in the midst of her" (Zecharia 2:8-9).

Rabbi Menachem Mendel of Lubavitch, Likutey Mamarim, 17 Tammuz 5747 Biography, p. 25

14 Blessed are You, L-rd our G-d, who makes a division between the sacred and the mundane, between light and darkness, between Israel and the nations, between the seventh day and the six workdays. Blessed are you G-d, who separates the sacred from the mundane.

Havdalah prayer recited at the conclusion of Shabbos Source, p. 35

BIOGRAPHIES

Rabbi Yitzchok Hutner (1906-1980)

Rosh Yeshiva of Pachad
Yitzchok in Har Nof Jerusalem,
Mesivta Rabbi Chaim Berlin, and
Kollel Gur Aryeh, which have produced thousands of disciples.
Though a brilliant Rosh Yeshiva
whose lectures on Talmud were
dazzling, he expended greater
efforts on his discourses on morals
and ethics and on demonstrating
the spiritual power of the Yomim
Tovim (Jewish Holidays) and
Yomim Noraim (High Holy Days).
This came from his recognition

that though there were many Roshei Yeshiva capable of delivering illuminating Talmudic lectures, there were very few who could provide guidance in the non-halachic 'aspects' of Torah and Avodah (worship); who could provide a body of principles that made Judaism exciting, challenging, and inspiring.

Recognizing the critical importance of creating well-rounded disciples prepared to communicate the power and depth of Judaism he concentrated his efforts in this area. In 1949 he began publishing his discourses on morals and ethics which he subtitled,

Divrei Torah B'Inyanei Hilchot Deot V'Chovot Halevovot, a phrase formerly used by Rav Kook, who exercised a profound influence upon him.

He combined brilliance of intellect with intense passion and once remarked, "I speak poetry and they wish to hear prose." He was interested in all areas of knowledge and was the antithesis of provincialism. He said that contradictions did not bother him and once proudly recalled having had R. Amram Blau and R. Tzvi Yehudah Kook in his waiting room at the same time.

As a young man he wrote Torat Hanazir on the Rambam Hilchot Nezirut. He wrote a profound commentary (Kovetz Heaarot) on Rabbeinu Hillel on the Safra. His discourses on Yomim Tovim and Shabbat (Pachad Yitzchok) are collected in seven volumes. In addition there is a volume of letters and a Memorial (Sefer Zikkaron) volume which contains a 130 page biography.

Rabbi Yosef Ber Soloveitchik (1820-1892) The Bais HaLevi

abbi Yosef Ber Soloveitchik (hereafter R.Y.B.S.) was the great grandson of Rabbi Chaim Volozhin (foremost disciple of the Vilna Gaon and founder of Yeshivat Volozhin) and the great grandfather of Rabbi Joseph Ber Soloveitchik (1903-1993). Living during a period of great turbulence and transition, he represented the highest level of scholarship, absolute loyalty to tradition and extraordinary sensitivity for the plight of the poor and unfortunate.

R.Y.B.S. was possessed of one of the great minds of his time, and in 1854 was invited to become co-Rosh Yeshiva of Volozhin together with the Netziv (R.N.T.Y. Berlin). However, it became apparent that the two giants were temperamentally incompatible and after serving in the Yeshiva for ten years the Bais HaLevi felt it necessary to leave. In 1865 he became Rabbi of Slutzk. One of his first acts after arriving in his new position was to visit the chedarim, and, when observing the impoverished state of many children, arranged for lunches to be served which were paid for by the

community. His son, R. Chaim Soloveitchik, renowned for his creative genius, but who was also known for his extraordinary acts of kindness, once compared himself to his father, stating that while he himself responded to peoples' needs, his father made sure to discover on his own what their needs were. While in Slutzk, R.Y.B.S. was deeply involved in communal affairs and also taught Torah to some of the great minds of the generation (e.g. R. Yosef Rosen the Rogotchover, R. Zalman Sender Shapiro). He was a fierce opponent of the Maskilim and it was because of the undue influence of a wellknown Maskil that he left Slutzk in 1874 and moved to Warsaw where he lived in great poverty. When Rabbi Y.L. Diskind left for Eretz Yisrael in 1878, Rabbi Soloveitchik was offered the rabbinate of Brisk. He remained there until his death. when his son R. Chaim succeeded him.

It was said of the Bais HaLevi that his fear of sin was comparable to an ordinary person's fear when his life is in danger. His personal life was full of tragedy, but this did not break his powerful spirit and sense of justice. His works are characterized by their consistent brilliance and originality. In parshat Bo he posits the fascinating thesis that the mitzvot do not flow from their seeming reason, but rather the reasons arise because the mitzva existed in the Torah which preceded the world. In his youth he lived in Brod for a time where R. Shlomo Kluger was rabbi and the latter enjoyed discussing Torah with the young scholar. When R.Y.B. was leaving R. Shlomo said to him, "you have always resolved my difficulties (kushiot) but I have one difficulty you cannot resolve: how difficult for me is your parting."

In 1892 the government insisted that the Volozhin Yeshiva should extensively revise its curriculum to include a substantial amount of secular studies, much of which must be studied in the morning hours. The agonizing question arose whether to comply and totally transform the character of the Yeshiva or permit the Yeshiva to close. Some of the greatest leaders were called into session. Some of the assembled were inclined to agree to the changes. Whereupon with tears in his eyes the Bais HaLevi spoke up expressing his sharp disagreement: "We are duty bound to teach Torah and bequeath our heritage to the next generation in the way of our forefathers, not by new, unacceptable

means. We cannot assume responsibility for such changes. Let He who gave the Torah do His!" M.G.

Rabbi Joseph Ber Soloveitchik (1903-1993)

abbi Joseph B. Soloveitchik was born into a family already known for its great Torah learning. His grandfather and father, emphasized a thorough analysis of Talmud, and it is in this way that Ray Soloveitchik studied and taught his own students. He was awarded a Ph.D. from the University of Berlin, and then settled in Boston in the early 1930's. He became Rosh HaYeshiva of Yeshiva University, and gave weekly shiurim to senior students, while delivering philosophy lectures to graduate students. His accomplishments in both Halachic study and secular study made him a unique Torah personality to Torah scholars all over.

His limitless expertise in and appreciation of secular disciplines never lessened his total devotion to Torah study. Indeed Torah study was the central focus of his life and his teachings. His public historic shiurim in memory of his great father, Rav Moshe Soloveitchik,

and his public shiurim between Rosh Hashana and Yom Kippur organized by the Rabbinical Council of America known as Kinus T'Shuva, were attended by thousands of Torah students from all groupings in the Torah community. Thus he was one of the leaders of the generation.

He never engaged in pejorative or invectives when speaking of non-orthodox Jews. He was polite and respectful to others. Yet he was firm and inflexible in protecting and advocating the Mesorah of Torah tradition. His ruling, written by him, that one is not allowed to pray in a house of worship that violates Halachic standards even if it would result in not fulfilling the Mitzvah of Tekiath Shofar is an illustration of his strong stand on Torah and Mesorah.

This can also be seen from his opinion that while dialogue with non-Jewish faiths may be necessary, it may not deal with theological topics. This was a historic principle which guided his disciples in all their dealings with non-Jewish clergy, and continues to this very day.

His teachings and shiurim are responsible for literally thousands of men and women in the educational and academic community today. **F.S.**

The Rambam (1135-1204)

oses Maimonides is known **EV** as the greatest-Jewish philosopher and codifier of Jewish law in history. Born in Cordova, Spain, he was forced to flee from fanatical Moslems at the age of thirteen, where he traveled with his family to North Africa, and ten years later to Palestine. As a result of the devastation left by the Crusaders, Palestine was virtually uninhabitable, forcing the family to move to Fostat (current day Cairo). Throughout these journeys, the young Maimonides had concentrated on Torah studies under the guidance of his father, and by the time he reached Fostat had become a famous scholar. Supported by his merchant brother, the Rambam was able to write copiously, gaining international acclaim in both lewish and secular fields of knowledge. After the tragic death of his brother, the responsibility of supporting his family fell on the Rambam's shoulders, and through his fame he was appointed chief physician of the Sultan. Despite the immense workload that was required, not only with his responsibilities to the royal family, but to the entire Egyptian community as

the official Nagid (royally appointed leader), and to the halachic questions of world Jewry known as responsa, the Rambam was remarkably able to complete some of his greatest Jewish works, including his philosophical work The Guide for the Perplexed and his magnum opus the Mishna Torah—the great codification of all lewish law. While he was considered an undisputed leader of world Jewry at the time, there was bitter opposition to much of his works because they incorporated much of Aristotelian philosophy that went against the traditional purist ideology of much of Ashkenazic Jewry, and others believed his codifications would make much of the role of the rabbi and the oral tradition obsolete. A.B.

Rabbi Judah Loeb, The Maharal of Prague (1525-1609)

The Maharal was one of the most seminal thinkers in the post-medieval period. He developed an entirely new approach to the aggada of the Talmud and it is likely that no previous author devoted so much space to the interpretation of the non-halachic thought of the

rabbis of the Talmud. He was held in great esteem by his contemporaries and has had a profound impact on all streams of Judaism. Rabbi Kook stated that the "Maharal was the father of the approach of the Gaon of Vilna on the one hand, and of the father of Chasidut, on the other hand". He has been described as a Kabbalist who wrote in philosophic garb.

The Maharal castigated the educational methods of his day where boys were taught at a very young age and insisted that children must be taught in accordance with their intellectual maturity. Thus, Talmud and certainly Tosafot should be introduced only when the child is developmentally capable of fully comprehending what is being taught. He recommended that the system proposed in Pirkei Avot be followed.

One of his leading disciples was R. Yom Tov Heller, author of the classic mishnaic commentary, Tosafot Yom Tov, who, in his introduction informs us that the Maharal greatly encouraged group study of the Mishna. Maharal may have been the founder of Chevra Mishnayot.

The Maharal was one of the staunch defenders of the tradition and of the undisputed wisdom of

Chazal and wrote a critique of Azriah de'Rossi's Me'or Einayim. At the same time, he was fully conversant with the scientific knowledge of his time as well as friendly with some of the contemporary eminent scientists. His disciple, David Ganz, worked in the observatory of Tycho Brahe, the distinguished astronomer.

His works include a major commentary on Rashi's commentary on the Pentateuch, volumes on Passover in all its facets, on exile and redemption, on Torah, on Pirkei Avot, on drashot Chazal and on development of character.

The Maharal was held in esteem by Jew and non-Jew alike and was summoned for an interview with Emperor Rudolph II, though the subject of the interview is still the subject of speculation.

At one time it seemed that the Maharal was best known for a fictitious creation, that of a golem. However, with the passage of time it seems that his true enduring creations have become an integral part of the Jewish intellectual and spiritual heritage.

Ray Tzadok HaCohen (1823-1900)

av Tzaddok, as he was known amongst Chassidim, was one of the most prolific authors in the history of the Chassidic movement. Born into a non-Chassidic rabbinic family, Ray Tzadok became famous as a child prodigy authoring articles and books which later became classics. Later in life, Rav Tzadok became Chassidic and became a Chassid of the Izbitcher Rebbe. Having excelled in both the Chassidic and non-Chassidic world, Rav Tzadok's writings became a synthesis of analytical logic and mysticism. Eventually, Ray Tzadok became the Rebbe of Lublin. His writings are treasured by scholars everywhere. Y.H.

Rabbi Abraham Isaac **HaCohen Kook** (1865-1935)

■he first chief rabbi of what was then Palestine, Rabbi Kook was perhaps the most misunderstood figure of his time.

Born in Latvia of staunch Hasidic and Mittnagdic stock, he retained throughout his life a unique blend of the mystical and

the rational. He was a thorough master of the entire Halachic, Midrashic, philosophic, ethical, and Kabbalistic literature. But more important, he brought to bear the entire tradition upon the contemporary scene. He saw the return to Eretz Yisrael as not merely a political phenomenon to save Jews from persecution, but an event of extraordinary historical and theological significance. Rabbi Hutner once said that Rav Kook peered down on our world from great heights and hence his perspective was unique.

Above all, Rav Kook pulsated with a sense of the Divine. And, he sought to reach those who had strayed. He once quoted the rabbinic dictum that one should embrace with the right hand and rebuff with the left and commented that he was fully capable of rejecting, but since there were enough rejecters, he was fulfilling the role of embracer. On the other hand, he was never tolerant of desecration of Torah, as will be clear to any objective student of his life and works.

Though keenly aware of the huge numbers of non-observant Jews, he had a vision of the repentance of the nation. His concept of repentance envisioned in addition to the repentance of the individual,

a repentance of the nation as a whole; a repentance which would be joyous and healing. He refused to reject Jews as long as they identified themselves as Jews. In a noteworthy exchange with his great friend, admirer, and opponent, Rabbi Yaakov David Willowski, Rav Kook explained the two components of a lew: his essential nature - the pintele yid, and the path he had chosen in exercising free will. Even if the second element were weak, as long as the first was not repudiated, there was still hope.

He called for and envisioned a spiritual renaissance where "the ancient would be renewed and the new would be sanctified." His vision of repentance disdained fear and apprehension and looked forward to "the poet of Teshuva, who would be the poet of life, the poet of renewal and the poet of the national soul waiting to be redeemed."

Perhaps he was that poet. Rav Kook's printed works to date are in excess of 30 volumes with many works still in manuscript. There are a number of translations into English of a small fraction of his works.

Rabbi Eliyahu Eliezer **Dessler (1891-1954)**

abbi Dessler was born into a family steeped in the musar movement founded by Rabbi Israel Salanter and he remained a Musar personality for his entire life. However, his thought went considerably beyond the ordinary concerns of other Musar thinkers and he integrated other systems and confronted different problems as well.

Most of Rabbi Dessler's education took place at the Kelm Talmud Torah where his father had been an outstanding disciple of R. Simcha Zissel. The family resided in Homel where Eliyahu had the opportunity to meet outstanding Chabad thinkers. In 1929, he became a rabbi in London and in 1941 accepted the directorship of the Gateshead Kollel. Over the years, he became familiar with Kabbalistic and Hasidic thought, particularly the thought of Rabbi Tzadok HaCohen and the Tanya.

His essays and letters have been collected in four volumes (several volumes under the title Strive for Truth have been edited and translated into English by Rabbi Aryeh Carmel). His topics include perennial questions such as free will and faith as well as contemporary problems in education, evolution and how to respond to the Holocaust.

His personal character and modesty complemented and affirmed his thought. On the last Sukkot of his life he visited the sukkah of the Chazon Ish. The Chazon Ish, upon seeing Rabbi Dessler, rose and rushed toward him. Not imagining that he was coming toward him, Rabbi Dessler turned to the door to see who the distinguished guest was that the Chazon Ish was so honoring.

Chief Rabbi Dr. Jonathan Sacks

abbi Dr. Jonathan Sacks is the Chief Rabbi of the United Hebrew Congregations of the British Commonwealth, Previously he served as, Principal of Jews' College, London, the world's oldest Office Of The Chief Rabbi rabbinical seminary, where he also held the Chair in Modern Jewish Thought. He received his rabbinic ordination from Jews' College as well as from London's Yeshiva Etz Chaim. He has been rabbi of the Golden and Marble Arch Synagogues in London.

Rabbi Dr. Sacks was educated

at Gonville and Caius College, Cambridge, where he obtained first class honors in Philosophy, he pursued postgraduate studies at New College, Oxford, and King's College, London.

Dr. Sacks has been Visiting Professor of Philosophy at the University of Essex, Sherman Lecturer at Manchester University, Riddell Lecturer at Newcastle University, and Cook Lecturer at the Universities of Oxford, Edinburgh and St. Andrews. He holds honorary doctorates from the universities of Cambridge, Middlesex, Haifa, Yeshiva University, New York and the University of Liverpool, and is an honorary fellow of Gonville and Caius College, Cambridge, and King's College, London.

The Chief Rabbi is a frequent contributor to radio, television, the national press and the author of eleven books.

Rabbi Naftali Tzvi Yehudah Berlin (1817-1893) The Netziv

he Netziv was Rosh Yeshiva of the famed Volozhin Yeshiva for almost 40 Years until it was closed by the Russian government in 1892. Founded by R. Chaim of Volozhin, the Yeshiva flourished, increasing from 100 to 400 students.

undistinguished, but by virtue of his extraordinary diligence grew to become one of the greatest scholars and leaders of his time. The prevalent method of Talmudic study was that of deep analysis of the sugya (topic) at hand. The Netziv's approach was to immerse himself in all the relevant passages from the entire Tannaitic literature, always striving to go back to the earliest sources. Similarly, he paid special attention to the Gaonic literature and the earliest Rishonim, who were closer to the Talmudic period. He believed only in this manner could the text being studied be properly understood. His approach was strongly encouraged by R. Dovid Luria.

The Netziv emphasized study of Chumash and Nach and gave a shiur on the weekly parsha every day after morning prayers. He was

an early supporter of the Chovevei Tzion movement and strongly supported the resettling of Eretz Yisroel. However, he was opposed to the selling of the Land for the Shemittah year. Contrary to the view of Rav Hirsch he opposed separate communities.

During the Netziv's time in Volozhin the Yeshiva produced great scholars, including R. Issur As a young man the Netziv was Zalman Meltzer, The Dvar Avrohom, Rabbi A. Shapiro, R. Avrohom Y. Kook, R. Moshe M. Epstein and R. Zelig R. Benges.

> The Netziv's works include his famed commentary on the Sheiltos of Rabbi Achai, his Commentary on Commentary on the Song of Songs and Meishiv Davar, a collection of his responsa.

The Maskilim could not bear the success of the Yeshiva and constantly sought its demise. Their continuous barbs were noted by the government who demanded that the Yeshiva curriculum and hours of study be completely revamped. It is often said that the Yeshiva was closed because of the Netziv's refusal to permit secular subjects to be studied. The fact is that the government's demands were such that, if adopted, the Yeshiva would have totally lost its character. For example, one of the demands was that

secular subjects be studied until 3:00 p.m. and that night study cease.

Left with no choice the Netziv felt compelled to close the Yeshiva. His entire existence was linked to the Yeshiva and after its closing his health began to decline. He passed away less than two years after the closing. His two sons were Rabbi Chaim Berlin and Rabbi Meir Bar-Ilan, M.G.

where in the world where there is a pocket of Jewish families.

The Rebbe was a renowned Torah Scholar and authored many Halachic, Chassidic and homoletic works. Y.R.

Rabbi Menachem Mendel Schneerson (1902-1994)

he seventh Lubavitcher Rebbe, eldest son of the saintly Kabbalist, Rabbi Levi Yitzchak, Rav Yekaterinoslav; fifth in direct paternal line from the Tzemach Tzedek; son-in-law of the Rebbe Rayatz.

As the leader of one of the largest Chassidic groups in the world, the Rebbe expended a great deal of time and effort on outreach. "Chabad Houses," Outreach Centers, can be found on college campuses and in Jewish communities throughout the world. These centers conduct classes, distribute literature on Judaism and promote Mitzvah observance. A Chabad house can be found almost any-

אהובי חביבי,

מכתבר לאחר חזרתר לתו"ל הגיעני לנכוו. האמת ניתנה להאמר כי הרבה נהניתי מקריאת מכתבה זה. הנאה זו צמחה משני שרשים: א) מפני שתוכן הדברים וסגמום ערוכים בטוב טעם ודעת ; ב) מפני שהנד מתבטא בגילוי לב על הנפתולים אשר בנשמתר. והנני בות להגיד לר כי לפי דעתי הנפתולים הללו שהנד דו עליהם במכתבר מקורם היא תפיסה מוטעת בענין הנידון. הרושם הכללי המתקבל מדבריך הוא כי זו היא הנחח פשוטה אצלך כי "secular career" היא "double life". למותר להגיד גר כי מעולם לא הייתי מסכים בשום אופן ל־"double life". אמנם מי ששוכר לו חדר בבית לחיות בו חיי תושב, ושוכר לו עוד חדר במלון לחיות בו חיי אבל מי ששוכר לו דירה בת שני חדרים double life, אורה, בודאי שיש לו יש לו hroad life not double life ig החולים של ד"ר וואלאד שליט"א וראיתיו כשהוא נגש לחולה שהיה עומד להכנס לחדר-נתוח ושאל לו על שם אמו בכדי להתפלל עליו לפני הנתוח. כשספרתי את זה לאחד המיוחד מבין גדולי ירושלים זצוק"ל התבטא "כמה צריך לקנאות ביהודי זה שיש לו הזדמנות כל כך גדולה לשמש כלי שרת לכבוד שמים ז" הגידה נא לי האמת, אהובי חביבי, האם אמירת פרק תהלים לשלומו של חולה על ידי הרופא העומד לעשות את זה מתוח, האם זה הוא double life הותוח, האם

ואתה חביבי יקירי חלילח לך מלראות את עצמך בראי כפול של חיים כפולים. כל המאריך ב, אחד" מאריכין לו ימיו ושנותיו. אדרבא, כל חייך צריכים להיות בבחינת המאריך ב, אחד" – אחד ולא כפל. צר לי מאד עליך חביבי אם נקודה זו נעלמת היא מעיניך. המון נקודות המפודות זו תחת זו בודאי שיש בהן משום ריבוי, אבל אותו המון הנקודות עצמו כשהוא מסודר מסביב לנקודה אחת העומדת במרכז הרי זה עגול א ח ד. זו היא, חביבי, חובתך בעולמך להעמיר במרכז חייך את ה, אחד" ואז אין עליך לראוג כלל לכפלות. כל נקודה חדשה שתרכוש לך רק תרחיב את העגול אבל האחדות אינה זוה ממקומה. מצטער אני על שלא הבנת את כל זה עד עכשו. ומתוך צערי הנני דן אותך לכף זכות כי רק מצב רוח של רגע שם בפיך את חדברים אשר דברת במכתבף. חוק ואמץ חביבי, עלה והצלח יקידי, ורכב על דבר צדק ועשה את כל הצלחותיד לבסים לריבוי כבוד שמים.

המתפלל להצלחתך

יצחק הוטנר

SOURCES

Leviticus 20:26

מ וְהְיֵיהֶם לִּי קְרִישִׁים בִּי קָרָוֹשׁ אֲנֵי יחוה ואברר אתכם סו לָהָוֹת כִּי:

Isaiah 49:6

וַיּאמֶר נָלֶל מֶהַיוֹתָבּ לִי עַבֶר לְהַקִים אַת־שָׁבְטֵי יַעֲלָב °ונצירי [°וּנְצוּרֵי קּ] יִשְׁרָאֵל לְהַשִּׁיב וּנָתַהַּיִּרְ לִאְוֹר גּוֹיָם לְהַיָּוֹת יְשׁוּעָתַי עַד־קְצָה הָאָרֶץ: Maimonidies, Mishnah Torah, Hilchos Da'os 6:1

מדע. הלכות דעות פ"ו

פַרָק שְׁשִׁי

דָרַךְ בְּרָיָתוֹ שֶׁלֹּ אָדָם" לְהִיוֹת נְמְשֶׁךְ בְּדַעוֹמִיו וּבְבַעֲשֶׂיו אַחַר 🗶 רְעֵיו וַחַבֶּרֵיו וְנוֹהָג כְּמִנְהַג אַנְשֵׁי מְדִינָתוֹי. לְפִיכֶךְ צָּרִיךְ אַדַם לָהַתְחַבֵּר לַצַּדִּיקִים וְלֵישֵׁב אָצֶל הַחַבָּמִים הָמִיד – כְּדֵי שִׁילְמַד מַמַעשׂיהָם: וְיִתְרַחָק מְן־הַרְשָׁעִים הַהוֹלְכִים בַּחשְׁךְ – כְּדֵי שֶׁלֹא יִלְמַד מְמַצַשִּיהָם. הוּא שֶׁשְּׁלֹמה אוֹמֵר: הֹלֵךְ אָת־חֲכָמִים יֶחְכָּם ' וְרֹעֶה כְסִילִּים יַרוֹעַד (משלי יג, כ). וְאוֹמֵר: אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹּא הָלַךְּ בַּצַצַת רְשָׁעִים וְגוֹי (תהלים א, א). וְכֵן אָם הָיָה בְמְדִינָה שְׁמְּנְהַגוֹתָיהָ רַעים וְאֵין אַנְשֶׁיהָ הוֹלְכִים בְּדָרָךְ יִשְׁרָה, יִלַךְ לְמָקוֹם שְׁאַנְשִׁיה צַדִּיקִים ונוהגים בדרה טובים. ואם היו כל־המדינות שהוא יודען ושומע שְׁמִּינֶתְן נוֹהָגִים בְּדָרָךְ לֹא טוֹבָה, כְּמוֹ זְמַנֵּנוּ: אוֹ שָׁאֵינוֹ יָכוֹל זְיָכֶתְ לְמְדִינָה שֶׁמְנְהַגוֹתֶיהָ טוֹבִים מְפְנֵי הַגְּיָטוֹת, אוֹ מְפְנֵי הַחֹלִי – יֵשֵׁב קָבָדוֹ יָתִידִי, כְּעָנָיַן שֶׁנָּאֲמַר: יַשְׁב בָּדָד וְיִדֹם (איכה ג, כח). וְאָם הַיּוּ רַעִים וְחַשַּׁאִים שָׁאֵין מַנִּיחִים אוֹתוֹ לֵישֵׁב בַּמְדִינָה, אָלָּא אָם בּן נִתְעַרֵב עִפֶּהָם וְנוֹתָג בְּמְנְהָנָם הָרֵע – יַצָּא לְמְעָרוֹת וְלַחֲוָחִים" וּלְמִדְבָּרוֹת, וְאַלֹּ יַנְהִיג צַנְמוֹ בְּדָרֶךְ חַשָּאִים, כְּעִנְיַן שְׁנָּאַמֵר: מִי־ יָתְנָנִי בַמְּדְבֶּר מְלֹּוֹן אוֹרְחִים (ירמיה ט, א).

Talmud Pesachim 87b

174 שבב וש

: स्ट्रेप्ट

בניטין (יף יר הס)

ישראל את שישיה לכלים. עתי דישות התוך בת תתום: כי חצמים מלך חדם ושימם כמבר לרום: ותהר וכלר כן חיצור כי חליו קרם שם "קשול" שיום ביות מנותר אני נותמם חבותם בנות: תרבות קביון נרסים ובים במקדם לחב מציים . קבינן תבוכין נביניו נובותם קבין ב מורה אור על ידי שמתנותים ברננים והמים

ממים: וכל לימטים לברילוף דבלים דבה דעה בת דבה רעה ושמאל לקורם: כינד שחיבו יוסם ב'סומים? אכר שכתוכה כפי הכל כרכלה ורבי יותנן מורון וכיני ירנמס בן יולם מלךן אמר שובל דשין בה כרבלה דכר אחר גומר ישראל : ככד כיה אל. שמר לעשרים : כ אכר *רבי יהודה שבקשו לנפר ככונו של חכר מם כתמים נרסיע: כימה ישראל ביכוה רבי יודגן אכד בווו ונמרו לוכים פוד לורום . למ"ג דפורשנים ל שנאבר "כי אברם כולך ארם רשיכם כעמריני החומים החומים בס ממוסם לרוש יותדר וחלד לו בן ויאכד הי אליו קרא ביולי שו לשו לים כלא פון מוס מותפים מתוכה תרים סליחה קום

מיוכר ושפיה וסכח דלפיל יהחל אל

רבי יותנן חמר מהכלו ורממת יוצים ולמרחי ללו שני שני חסב- חסב

שלו היו מעמי ידכקי בהם ירסיניבי

לעם: אפיני דור . רשעים שאניכה

יקלי אל חלבים: מהבם . פסולפן

מל שתשון את שראל ואף פל פב

שחמלו : לדקה משה ששתקיי שלק

ידו יכולין לכנותם יחד : יעספין

לך חלמיד לי לבדכך כבוכן ב

שמו זורעאל כי עוד מעם ופקרווי את דמי סרי שלו אום פרי עוד ותלד בת האמר משלבות בית ישראל ותורר עוד ותלד בת האמר משל מי בית ישראל על בית ידוא והשבתי משלבות בית ישראל ותלד בת האמר מים מים או בית ישראל כי נישא אשא מיים (ביים מיים) יורעאל על בית ידוא והשבתי ככלכות בית ישראל ותורר עוד ותלך בת ויאכר מיים ומיד (ביים) מיים ומיד (מיים) להם וחדר וחלד בן ויאבר (הי אלון) קדא שבי לא עבי בי אינם לא עבי ואובי לא אהיה לכם לאדר שטלדו [לו] שני בנים ובת אדה אטר לו הקביה להושע לא היה לך ללמד ממשה רבר שביון שרברתי עמו פדש מן האשה אף אחה בחל עצפר מכנה אפר לו רבשיע יש לי בנים מכנה האין אני יכול להוציאה ולא לגרשה א"ל הקב"ה. ומה אחה שאשחר וזנה ובניך [בני] ונונים ואין אתה יודע אם שלך הן אם של אחרים הן כד ישראל שהן בני בני בחתי כני אכרהם יצהק ויעקב אחד "כארבעה קניניו שקניתי בעולפי חודה יקוה שבום וארץ בית המקרש קנין אחר רכתיב "הר זה קנתה ימינישים או שמקם מתי: מנה אומן ישראל קנק אחר דכתיב "עם זי קנית ואתה אמרת העבירם באומה אחרת: באוננג פוון מדים למוים מהים באל ביון שדע שרבא עכד לבקש הדברם על עצמו אבר לו הקב"ה עד שאתה יי חומה: שמונים כפולב רפוב

מבקש רדבים על עצמך בקש רדמים על ישיאל שנורחי עלידם שלש חבס חהר כת שהמיה פום שחל חמרם: שקרוב לשנים למיון נוירות בעבודך עמד ובקש החכום ובפל נוידה והחדול לברכן שנאכד והיה מספר בני ישראל כחול הים ונוי והית במסום אשר יאמר להמיאינ חול. ולו המסגו שלם מהו מתר: לכם את מברת ממרץ לא עכד אדם יאכור להם כני אל הד תקבצו כני יהתה וכני ישראל יחדו. בשרים ילו: כמו ממים. שבוש ונו "חדשוה לי כארן ודחמת אח לא רוחמה ואמרהי ללא עמי עמר שמא מאומ מתרים מימים אתה אמר רבי יותנן אי לה לרכנות שבקברה את בעליה שאין לך כל נביא (בחס יו) וענו אם במניסן תביא שלא קפה ארבעה כלכים ביפו שנאכר יחון ישעדו בן אכדין אשרייייונית הזכנום שנה ביפן של חוה על יוודה וירושלים ונו אבר ר' יותנן כפני כה זכה ירבעם בן יואש כלך " מגרס ועל את כל האמות ב ישראל להבונות עם כולבי יהודה בחבי שלא כבל לשון הרע על עמום . ומינים. כלותר זכר כלה לחסק

מנלן ראימני דכחיב "רבר ה' אשר היה אל הישע בן בארי בימי עוויה יותם מביסים שיעין פינה להסובל מ אהו יושקה מאכי יהודה וביםי יובעם בן יואש מלך ישראל וכעלן דלא פובל לללך והיותה וביםי יותה משרט ביותה לאשן הרע דכתים "יושלה אמציה כהן בית אל אל יובעם מלך ישראל לאמר קשר עליך וני וכחיב כי בית אל אד עמום בחדב ימות ירכותונוי שיד ייבות אמר עמום בחדב ימות ירכותונוי שיד ייבות אמר עמום בחדב ימות ירכותונוי שיד ייבות אמר אכר עסוס בררב יכוח ירבעסונר אכר חס ושלום אבר אותו צדיק כך ואם אכר כה אעשה לו שבינה אברה? לו אבר ר'א אפילו בשנות כעבו של הקביה זוכר את הררונוים שנאבר "כי לא אוסף עור אידים את ביה ישראל ר' זכי כרך תנוא אבד מדבא כי נשא אשא להם חציר רא לא הצלה הגדש בודר דוא את ישיאל לבין האמוח אלא כדי שהוספי עליהם נוים שנאבר "חוקודה לי בארץ כלום אדם נודע סאה אלא להבנים כבו כורין וד' יודגן אטר כהכא "ורדופתי איז לא רודובה אבר רבי יודגן משום רי שמעון בן יודי מאי דכתב אב תלשן עבר אל אדוניו פן יקללך ואשמח ובחיב "דור אביו יקלל ואת אמו לא יבוך משם דאביו יקלל ואה אמי לא יבוך אל תלשן אלא אפילו חד שאביו יקלל ואת אמו לא יבוך אל תלשן עבר אל אדוניו מגלן סרששי א'ר אשעיא כאי דכתיב "צדקת פרוונו בישראל צדקה עשה הקב'ה בישראל שפורן לבין האכוות והיום? ראל הרוא מינא לרי רנינא אנן מעלינן בינייבו כחיב בכו "כי ששה חרשים ישב שם ונוי ואלו אנן א'תעכל נבן כמה שני ולא קא עברינן לכן מדי אבד לו רצווך ימפל לך הלמיד א נפפל ליה רי אישעיא איל משני רלא ידעיתו היכי העבוד הבלינן כולה להנהו גבייבו כאי ראכא גבייבו קדי לכו טלכותא לפיניתא יים יו אבר ליה נפא הדומאי בהא נודותן ובהא מלקון: יתני רמי חייא מאי דכתיב "אלחים הבין דרבה המא ידע את סקסה יודע הקדוש בחך הוא את ישראלן שאינן יכולין לקבל ניידות אבריות בארים. לפיכך הגלה אותם לבכל ואמר רבי אלעור לא הגלון הקדוש ברוך הוא את ישראל לבבל אלא

כפני שעמוקה כשאול שנאשר "כדד שאול אפרם מבות אנאלם רבי הנינא אשר מפני שקדוב לשנס? ללשון הזרה רבי יודען אכד כפני ששינת לבית אכן כשל לאדם שבעם על אשתו להיכן משנרה לבית אבה?

הזיעו דרבי אלכמנדד האבר שלשה הארו למשעתן אלו הן ישראל כסף מצרים וכתב לודות ישראל האל האבין כסף מצרים דכתיב "יודו בשנה התמישית למלך התבעם עלה שישק מלך מצרים על יחשלים

וני כתב הלהות דכתיב "האשברם לעיניכם תנא לותים נשברו האותיות פורדית עולא אצר כדי שאבלו

יור נואול. על שם העתיר שיורעו והנלה מימם לכמל . וכא מאמר אסיה זה אבין שיקל כתונה בעולך הד כמולה דכר [את אשן לא יכור מעם הלונה בע משך והעל מעי אל הלא אור מחיים עשו הלונה בע משך והעל מעי מראוקה פרוש נדקה שינו לכתר דותם תברי לככל:
ישר יקרה למון ושישה ישר לכתר דותם תברי לככל:
מר ישר ישר או אותה

Maharal, Netzach Yisroel, chap. 32

ישראל קמט

פרס לב

וכמה נרים טובים נתניירו בישראל לא חשיב דק אלו בי בריכות טובות, שאלו בי בריכות נברכו להוציא פרי חוש בישראל אשר לא היה סודם. תוביו מאוד איד היו אלו כי בריכות ספה להוציא שלי חוש. חה כי לא היה ראוי שיבא יוניר חדש וועיה חדשה לעולם כו אם עיי העריב, וכל אשר יותר רחום מישראל ראוי שיהית ממנו הויה חדשה ולכך העיה החרשה באת מן עמון ומואב שלא תמצא שום אומה יותר דתוקה מישראל מו צמון ומואב שנמצאו פליתם (דברים ביג) לא יבואו כקול לעולם. שלא תמצא דבר זה בשום אומה כלל, ומתם ראוי שיהיה בולר המשיח שהיא הוית חדשה. וכל זה מפני התחדשות הניה

ואל יקשת לך שא"כ בכל גרים יהית שייך דבר זה, וזה אינו דאמרינן בפרק החולץ ויבמות מ"ז ע"ב) אמר ר' חלבו קשים גרים לישראל כספחת שנאמר ונלות הגר עליהם ונספחו על בית יעקב עד כאן. וביאור עניו זה, כי הספחת שהוא גדל באדם הוא הוספה לאדם חשלם, וכל יתור כבטול השא חסרון שיש בו תוספות, וכן הגר הוא תוספות על ישראל, כי ישראל הם בעצמם עם אחד בני אכרתם יצחק ויעקב כמו אדם אחד. כאשר נתחבר הגר עליהם הרי יש כאן תוספות. וכל תוספות מבטל השלימות. כמו שמבטל הספחת שהוא נוסף שלימת האדם שמבמל שלימות צורתו והוא חסרון באדם, ומפני כך הספחת הוא קשה לאדם. וכן הגרים שאינם רק תוספת בלבד הם קשים לישראל. אבל אלו שנים אינם תוספות אכל הם משלימים את ישראל ואינם נחשבים! רק הם מתחברים להם כמו בריכה שאינה תוספות וכר אלו שנים אינם תוספות רק לקנות הויה חדשה אפר לא תיה מכודם, ודבר זה אינו שייר בגרים אחרים. ואין לך להקשות כי למה היה זה בעמון ומואב דופא כי יש לך לדעת כי דבר זה מפני כי לום שממנו יצא צמון ומואב. היה אצלו טפה של פרושה שתגיע ללוט בשביל שהיה לוט בז וביאור שניו זה כמו שאברנו למעלה. כי אלו אחיו של אברהם, רק שאצל לוט היה הטפה היאת דומא נפראו שתני בריכות טובות אעיב דכמה מעורבת בזוהמא ובסיג עד שהיתה הטפה הקדושה

בנגד העריג, כי אין בעריג אחדות רק רבוי, לכך בום המרבת עי פרים בוי ימי סוכות כי שבעה ושבעים דומים ושוים. ומוה חדע כי העו"ג יש להם עולם הוה שנברא כדי ימי בראשית. ואחר חשבעה מפריביו פר אחד נגד האומה הישראלית היתידה. ואמר במוצאי שביעית בן דוד כא ודבר זה מבואר כי כל עניו המשיח במעלה אלהית יחירת על הטבע ומוה יתרבה השכל והדעת ותחכמה כל הדברים הבלתי טבעיים והם מה שאחר המבע:

נצמ

ובפרק הבא על יבמתו (יבמות ס"ב ע"א) אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבנות שנאמר כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אשר עשיתי עיכ. וביאר ענין זה כי הנשמות שהם קודם ימות המשיח נקרא המקום שבאו משם גות כי מודם ימי המשיח יש לנשמות הצירוף אל הנוף. אבל לימות המשיח לא יהיו הנשמות מוטבעות בנוף אבל יהיו נבדלים מן הגוף. ולפי אמרו איו בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות מן הגוף, שאו יונין הנשמות באות לעולם נבדלים. ועוד שהנשמות אשר באים לעולם הוה המדריגה הואת נקראת גוף. מפני שהמדריגה הואת הוא גוף המקום אשר ראוי לנשמות אשר הם בעולם הזה בלא תוספות ובלא חסרון, אבל לימות המשיח יבואו הנשמות ממדריגה יותר עליונה יאין זה בוף המדרינה אשר היא ראוי לעולם הזה. ומוה תביו הטעם שהמלך המשיח יוויה נולד מאומה אוצרת, שותי דוד ממואבית ושלמה מעמונית. שכאשר השיי רוצה להוציא הויה חדשה אל זה צריה הרכבת מן נטיעה אחרת שאינו מו שאם זיה זה הנטיעה הראשונה אין כאו רבר חדש ולפיכך כאשר השיי רצה להביא ורע תמשית לעולם הית צריך לעשות הרכבה ונטיעה חדשה ותיינו דאמרינן במי הבא על יבמתו (יכמת מיצ עיא) תברכו בך כל משפחות האדמה אמר הקבית לאברהם שתי בריכות טובות יש לי להבריד ממך רות המואביה ונעמי העמונית עיכ.

Rabbi Tzadok HaKohein of Lublin, Tzidkas Hatzadik 256

צדקת מצדיק

כל אומה כמו שיש לה רע מיוחד כד יש לה גם כו [רנו] איזה ניצוץ קדוש מיוחד שממנו חיותה כטעם ואתה מחיה את כולם (נחמיה ט) דלולא כו כלא היה וחיות דהש"י ודאי הוא דבר טוב ועל זה הוא הגלות לסלוט אותו דבר טוב לישראל וכמו שאמרו בזהר תרומה סנב: דבגלות השפע הולד לאומות העולם וישראל סולטיו תמצית ובודאי השפע מאת הש"י הולר למינו ולדבר טוב שנמצא בהם ומצד זה הוא השפע להם וכאשר ישראל סולסים התמצית נתמצה לתוכם אותו דבר טוב.

Rabbi Yosef Ber Soloveitchik in Beis HaLevi, Shemos

חלוי

פרשת שמות

בית

דודיב מחם דודחי גם מחד השיעבוד היו לדיקים כמכל, וכח דשימה במסי חנום פיצרי הלישד המודעי שופשם דם וכם הומרים חלו לחלי סורו מהם ביותחם אמר דלפת חיו יחשרבון בפתר פממין ויפיאר פנישוחת בכולי שלמין מה עביד קוב"ה כלכל להו מהכח להכח עד דנחתו לחלרים לחידר דיוריבון בעם העם הדל דחבויו משוכיכון ושבציו לממחמות כפון ולה יחשיכו בפרויפו משינו לכו שכרק . שכרק נשלי בכון שקבק בשלו בכון שר דחשתכנט כולהו בציעת קריבת. כרי להדים דום בחידש השנחה היה לפונחן שישלח עם קרוש ושוכדל נפני פלחם כרי שיביו ראניים לכנאל לכבוף, וזכן שאחר נעדרם כיה שכפיתו נדים פילם כשר החבכה שכיו חוסבים חוסם לבנחם שנחמר ספר לכם לבמת עמו ושורם ספר כם פנדוק שנהם כן כפנדים כין כפנדים לפכק ליחם ולון כם שם השם בון כון דסימול שם שרוק לוש ולחים כבול ביקרים למ כפנדים ספס פי כפולם. נשד וכול ביקרים כמוך ספוטם מס פים פיקר פולחוק של שראל ששאח פס קרום ושוכול כפר פליון, ומוס לימום כל פנחלם

ובורן יש לפרש במשוקים בימוקלג שהמחלנו ואפטר

שלק ומרחך מהנוסכת בדמיך ומימר לך כדמיך סיי ומומר לך בדמיך חיי. כחל הכתוב למכן ידעון למ שם בשמינים כמלו , כן דרך בפבם דקחי על ביוחם ממוסים, וכן לפי כהרם דיצוי על דם מילה ומציכם בדמיך כו' שבים שורם עליהם ביתים כמימק שלת מדמן מלכנוכו. ולוכר לר כדמיר מיי וכמו שפירש"י דחמר לה שחל יפול לכך נחס דמרכבה טי"ו שחת מחום חחיי וכל כללחשך חלה כזס, דבלח"כ כיו פלולים לכשחתם נכם וכל כללמחך כיח רק מם בחמה מחום בעירהם וכם כולין מתך. וכנס לח כולרכו ישראל לפוכם צ מין לתר שפעירו ברים מילה חבל לם כיו שומרים סתנום כחקונם וכיו כם מובדלין מכם לת כיו לרכים לפיות מפוכים נפיניכם וכמי פכים החם למ שכיו במלכיים מוסבין לומס , וופן שנשל בשמות דבריו ולושר לך בדמיך חיי, מירום אמרמי לך כלאים לך עלכ עוכם אחר מן עלם כקרומה דעתם לך לכיוח חיותך על ידי סיסורים ומימך בציניהם כלם יותר עוב לר מם מוסרי במצים שינה וחתה חבדיל שנתך מכם בדם מסת ושינה ופי"ז חחיי ולא חלפרך לסכול המיחום והכצון, וכתו שביה כשת בנחילה כשהכריני ישראל שלמו ע"י משת ומילם כפיב וכי לחן אם חן כיום בנייני מלרים, דמינים יוכל ליתן לכם תן שיאהטם במלריים. 'חסו מם שחם מואן פאם אשר פולים כארוך הים בעדיות כער תודיום רחמיים אשר בכל אם מחברים באלם ומיוסשת אתר השלממי, לשר למי דרך ספכל והשכם ציין למיוש פשלמם מאכח ושמששעות חשיר כדרך כל לכר שנמרום שם המקום ולמלב כלכת ותלה כן מלום נסמולם כים לרץ לכיום בנלם יותר נדולם מחת'ב, וכסיכה ספונים לה מים כש מהובאר, דבל מה ביניהל ממשפים בסברילם שכמה להם שמוניים מ"י קיום מפרם וכפנים מקר"ה שמיף אומה כלכם לפי עוד הכנית הוכוקם לוי מיפארו ישראל שכולים. וכ"כ משכ נתן כלכ במששלה יו"ש בחדינשע לשם למ רטיון לשמור מוס"ח בחין מוחס וע"י היום סמורס

וכונות יחוסף תו פל ישרמל בעיניכם:

נשנים , ועוד יותר דנט מחר בציעבדו כהם ' מומר המחלל מה הקדשים והמנחם מה המודום כם. הרי דנם נמת התורכן מחסם בייני הנבליים וסמלבין פני מכירו ברבים וסמיפר בריפו של חים מין כדי שלם ימערבו. וכן היה חז נמלרים, וצי" כזוה"ה לו חלק לשוה"ב, וכדי כם דנקם שיפר בריתו של ח"ם פרבם ששות בנתן ניום על שהיה כנלים במלרים ח"ל, כת ורתי דתיו פירושו שמכעל לנמרי סממה רה פירושו ממשך לי ערלה וכמו דמוכח מדכבי הדמכ"ם כשרק (ג') מהלטום חשובה שכמב דמשוך אין לי חלה לשה"כ וכורתי דילת לים מהר פבנם. וכן כום משרם להדית בירושלמי דמס' פיחם פ"א ח"ל , פמן מנים אני שאין להם חלה למוכ"ב הוסיפו עליכם כפונק עול והמישר כבים וכמולה פרים בחורה, הפורק של זה חתומר ים חודה ולוני בופנס, וכמיכר ברים ום כתוכך לי מרלה. כרי מעואר להדיא כהרווכ"ם. וכיון דאין נו מלק לשם"ב כרי ודמי מבומם דכות דתורייםם, גם ע מים קשים דעם תייבי כמושך לי שכלה משני שממחם במנום מילה חייני מים לפיום מבול ול"כ ככי כול כומם כפלום ע ושולם בס, חכו ודמי הישורה דמורייםם, וכמו כל חיקר דושוכה פמשנם באבום, כמחלל הקדשים והמבום מועדום דאינה כת בשימום מלחכם בחוסים בחום כלח מום השלח ישו מקלה בשיניו כבוד של תנהים וכועם במציה א. חבל ודמי סמכם מלחכם כמים משפם חתים מחון שמדויח חלבות שם נת כים חושב במנתכם, כנם דמורת חועם חבל שים מבוס לח וסכם ובוכחי דים כי חלק לשס"ב. וכמו כן כוח במשוך דכיון שביעני בכחמים ומכיין להשפירה ממנו נהרה מושר לשכנום, וככל החמת חבור לששום ק . חהו חורכם שוד יותר חמור משי שלם מל מלמו משיקרת, דבס ים לותר דמפום סלמר וסכתב חים מבותרים כתן בפטיק. והמשך ביתורו ותרת מתנוססם מל מ"ע, מכל המושך העולה בודמי שהוא מומר, ומב"ה לא נקעום כמשמם לק משוך. אכל במורים לא כיו בופטין בס רק אררבס סים מרףימין אותם ומליו כניכם ומח"כ כיו מסחירון שוחם מן כממרים, ונודמי נחק בום חן איפור דרבת מבום פתימה כפרל, ומו למ היים לכם שום מכמה דרכת וח"כ לא עשו שים חיסור כום,

מופים פפיר כרי נסו המצב שמו ומנדיו: אמנם הנס דכענס סמשמם לח סים חימור כלל עם כל זכ כבר כיו עלולים כום לססערב במשך מומו בחור במצריים ונס להנסחת בשתחתה חמרי בחין סבדל ריכר ביניסס, חכי ממש לסיפון משיקר כוונם כמטם, דהום כדי שישרמל יסין מוברלים מן הממיים ובמדרם רבה פל מסות לרים שמניך פירים מה שת אים ממערכ עם סמשקין אף ישראל אין ששערכין עם כני כו (ולפולם כעלר ססכרל של שקישו וקיושו) דבקב"ם מן סחורם וסמנום לישראל כרי שיכיו מוכדלין מן כרי מו וכתו שמס"כ ומכדל מחכם מן השמים. מס לפנים לל פנית להי בם ספנים (יריסים, והנו על מספר נוסט פתים להי בם ספנים (יריסים, והנו על מספר נוסט מתו לפנים (יריסים ותו לפנים (יריסים לפנים לפנים לפנים (יריסים לפנים לפנים לפנים לפנים לפנים (יריסים לפנים כדוך מי שחלם דו מומש בקן טי וכינים כשל במצה וכון שיאם של שכול כדי בלא שעיכו שמשם. וכל זה לא סים כדוד שום כלל, כי לא מעול א ולא כים מנים לכם שום שתו דק כים כנדר שמיום שלה ימשרבו פתכם וכל זה הים לפוכתן. ח"ל הילקומ ישפים נ' ושפח כ' קרקוד כמח ליון וכ' פחסן ישלם שפר משפחומים שלם ימשרט גים קולש בכשרים כי מם עשם וה' מחסן יערם, דמו לתשימהיכם והיו

לא כמיש מלמול בניהם וכדתימא לסדיא בילהוע סוף פרשח בשלם ודל , כשביו שלין את במהם פתרו להם סמלדיים למם מחם מלין חותם יסו ככני מלריים ויקל כשימבוד בהשם משליכם, חמרו להכ. כלום שכתו מטסים מכרכם ינמק ויבקב מח מכיכם שכשמים שישכחו במהם מתריכם. כרי דנם מח"כ כיו מלין נויפם. רק במניו יום רכנה משורת בים בירם שלריכים שישתעכדו במצרים לרכם ממוח שנה , וחחר שתח יוסף הבינו כולם לפר ימי כשימכיד ממשמשים וכחים, ומשחם יחמיל כגלים, וסמחילו לפתור ממש ולדחוג של סשמיד. כי מי יודע סיפר ומס ימוכנו בתוריים ממכם ועם בניסם מתרכם זמן מרוך כום. וניקבו מום (גם ויבובים מולם לפתרכ לפוצרים ולל לפום שבולים שבם ברום. ומלם יסע מיכים מינים שנים אינוים, ישן באורגינום כנוסים אפקיט פונסים ומתחשם פספום . וביתד אשר פ"ם שכל שלבשי כן של פנטן, והנס טיקר בהבדו שבים בין ישראל למניש בים במילם מסים כנופו לחות שום, וכש רחיםת כמנהודין (דף לים) דמ"ל לר"ח מת נהוי לממת חד מיל לחיי מיכו מק רמפיליכן לא מליכן מיכחן כווחיינו. וכפרט או במשרים קודם ממן חורה לה כים שום מנים החדם ביפרחל מב באין בכן מו רק מילם לחוד ברתום לאיש של אברסם. ותוחכשו או אבר חיכף אחרי כשינם ימצט שרנחן עד בישאר מקים כחתך והמילה מספה כמו שחים ולא יסים ניכר בסם מכולים, ויכולה ילאו ידי צחיכם. דהמלום היימו כד"ח ונם חינו ניכר . חבו שוקדק במדרם ואמרו כפירו בריח מילה אמרו נסים כמלריים. נילם במדרם בחנחם כזם דלת מחסו בחצום זו רק בטונה שלכם ביתם כף שיכיו נוחים כמלדים. ונם דקדק כמדרש ונקע לבון כפירו נרים מילם ולא מוע בימלו, דפרי לא ביפלי המניה רק הפירו, דלבון הפרה משמש עקירם הרכר מכאן ולהכא אחר שמקודם הים אירו דכר במלימות, וכמו לחימת במדים (דף ע"ו) בחכם שחמר כלשן בעל וכשל שחתר בלשון חכם לח ממר כנום , דחכם ששקר אם כנדר משיקרו לריוך שילמר מומר לך וכעל דמינו נייו לריך שילמר מוסר לך, וכחב ברמ"ם דהפרם מצמשו מכחן ולכבח כש אם כריםי הסר, חיו ג'יכ דאיםם ביכשם (דף עיב) אם כרומי כפר לרטות כוופוך אסממכו רכון למצור על קרם דמקם לשון בפרט , וזפר כשו שכחבנו . וכנס דכילקום בושם מיחה בישלי למצר בום פ"ם. ועיין במדרם קהלם על פשוק עיד קכנה כל וכא עלים מלך זם פרעם שנה נדרות רשת שמוש שהסים וישב הפרא פה הדרים שמשם אללם לספות הקב"ם כים לכם ספולם ורגל לכם כלורים, כי דכ"י גדרותו גרם החדים ספור פרין שתחים שתם כלנפ, וכל זם סים לכם שמנו זמת, רשלים שמלר לסדים כשת"ב. זרם לסופש של שאוא בדי שלם יששוב כיסים, וושב"ב דחמר בילקוע חיל סקכ"ם חחם חיושמם שליכם ענודם ארי מממיד מליכם מלך במחדם מליכם פיסטד, דודלי מיוש עליכם ענורם גדולם דיניעם רכם לכתשיך מש"כ בערום, ומשביכם בים בים ושבה ולו בשל ים:

(דובר ישראל לא משי בום חושים לישור, ותיין כמם' יבמות (דף ע"כ) דממרים דכל חודם משוך, מוכל בחרומה חדק מדרכם מסור משום דמומה כשול ובודמי דגם לשרן קיום כמשם מין בששוך דק שיסור דרבון, רסדי שקשם סנמולו שם מסל דסגיול אם בריםי בשר לרפות בתשור ותשמי מדרבת וקרם מכתבחת בשלמה, וכור כך קרם דהם ברוסו כשר לה פידי לשנין מכילת תחתב רת לענין מנום מילם, ושוכות דגם לשנין קיום כתנום פין כתשך כק פיסור דרבק תשם דתיחם

Pirkei Avos 6:9

[0] אָמֵר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִּסְמָא: פֵּעָם וְלִי חַזְּהָב, וְאָם יהוה צְבָאוֹת."

אָרָם אָחָר. וְנָתַוֹ לִי שֻׁלוֹם, וְהָחֲלָרִנִי לוֹ שֻׁלוֹם. אַמֵּר לִי: ,, רַבִּי, מְאַרָּבְּּרְ מַּלְּחָה אָמָר לִי: ,, רַבִּי, רְצוֹּלְּךְ שֻׁלוֹם, וְהָחֲלָרְנִי לוֹ שֻׁלוֹם. אַמָר לִי: ,, רַבִּי, רְצוֹּלְךְ שֻׁלִּים עוֹבוֹת וּמֵרְנָּלִיוֹת. שְׁבָּעוֹלָם, אֵינִי דָר אָלָא בִּמְלוֹם מָּלְרִיוֹ, אָמָר לִי: ,, אַמַרְהִי: וְבָּי מָחָר נִמְרְנָּלִיוֹת שְׁבָּעוֹלָם, אֵינִי דָר אָלָא בִּמְלוֹם מִּלְּרִי וְלָבְּיִּ מְּלִּבְים טוֹבוֹת וּמֵרְנָּלִיוֹת שְׁבְּעוֹלָם, אֵינִי דָר אָלָא בִּמְלוֹם מָּלְרִי וְלָבְּיִ מְלִּבְים טוֹבוֹת וּמֵרְנָּלִיוֹת שְׁבְּעוֹלָם, אֵינִי דָר אֶלָא בִּמְלוֹם מִּלְּרִי וְלָבְּיִ מְלִּבְּים טוֹבוֹת וּמַרְנָּלִיוֹת שְׁבְּעוֹלְם, אֵינִי דָר אֶלָּא בִּמְלוֹם מִּלְּרִוֹלְ לִי לְאָרָם לֹא זְבָּבְּי וְלִיבְּי וְלָבְּיִ עְּלִבְיוֹת שְׁבְּעוֹלְם, אֵבְנִים טוֹבוֹת וּמַרְנָּלִיוֹת שְׁבְּעוֹלְם, אֵינִי דְר אֶלָּא בִּמְלוֹם מִוֹרָתוֹ לִי לְאָרָם לֹא זְבָב וְלְאָבְים עוֹבוֹת וּמְרָנְלִיוֹת שְׁלִּיוֹלְ לִי לְּאָרָם לִייִ וְלִי לְּעָבְיוֹם לֹי וְתִּי בְּעְלִילִית שְׁבְּעוֹלְם הַנָּא וְלִיים לִּיְבִי וְלִי הָּבְּעִי וְלִי הָבִּים חִבּית בִּלְּלִייִי לְּי הָבְּעִים הַבָּא הְבִּיוֹם מִוֹבוֹת וְּבְּלְּבְיוֹת וְלִי לְּעָלִים הָבָּא וְתְּבִי וְהָבִי בְּלְבִי וְלְנִי הָבְּיִי וְעִי בְּיִי וְתְּבִי וְלָּי הָבָּעִי וְתְּי בְּיִי וְתְּיִי לְּוֹ הָבָּא הְּבְּעִים הַבָּא וְתִּיֹם הָבָּא וְחִיבְּי וְיִבִי בְּוֹבְי בְּיִי וְּתְיִי לְּי הָבְּיִי וְעִיבְי לְּוֹב בְּוֹבְיִי וְלְי הָּבְּיִי וְלִי הָבְּיִי וְלְי הָּיוֹתְ לְּי הָּבְּיִי וְיִי בְּיִי בְּיִי וְיִבְי בְּיוֹי הְיִי בְּיִי בְּיִי וְיִי הְעִי בְּיִים מִּבְּיוֹת בְּי בְּעִייְיִי לְיוֹ הְיִייִי הְיִי הְיִי הְיִי בְּיִי בְּיִי בְּיוֹי וְבְּיִי בְּיוֹי בְּעְייִי בְּיִי בְיִי בְּיי בְּיִי בְּיִי בְּיוֹים בְּיוֹבְייִי לְּיִי בְּיִי בְּי בְּיוֹבְיוֹת בְּיי בְּיִי בְּבְּיוֹבְי בְּיוֹי בְּיוֹבְיים וְבְייִי בְּיִי בְּעִייִים בְּיוֹי בְּיִי בְּיִי בְּיוֹם בְּיִים בְּיִי בְּיִי בְּיִי בְּיִי בְּיִי בְּיוֹי בְּיִי בְּיִים בְּבְּים בְּיִי בְּיִי בְיִי בְיִים בְּיִבְיים בְּיִים בְּיִים בְּבְים בְּ

Rabbi Eliyahu Dessler, Michtav M'Eliyohu Vol. 2; pg. 112-113

בכל הדורות כשהיה חסרון ברותניות כלל ישראל גרם זה הסתר־פנים, וגזירות קשות באו על ישראל. וכן הוא בגזירת שמד סיבתה בחסרון שבדור. גזירת השמד הראשונה היתה בימי היונים, שהם היו הראשונים שרצו להשפיע על ישראל בהשכלתם ולהחשיך אור תורת ישראל, כדאי' בב"ר (ב': ה'): "וחשך על זני תהום — זו מלכות יון שהחשיכו עיניהם של ישראל בגזירותיהם". ונבאר סיבת גזירות השמד. איתא בפרק קנין תורה "מעשה בר' יוסי בן קיסמא שהיה מהלך בדרך, פגע בו אדם אחד ואמר לו רצונך שתדור במקומינו ואני נותן לך וכו', אמר לו אפילו אתה נותן לי כל זהב וכסף שבעולם אין אני דר אלא במקום תורה". הרי שחשש רבי יוסי לדור במקום שאינו מקום תורה, אף על פי שלכאורה יוכל להשפיע שם ולהפכו למקום תורה: כי למרות כל גודל מדרגתו ראה בוה סכנה שמא הוא יושפע מהם. דבר גדול מאד למדנו כאן — שאין דרך השפעת הרותניות ללכת אל הרחוקים מתורה, להתיישב עמהם במקומם ולהשתדל להשפיע עליהם שם: אלא הוא ישאר במקומו וישתדל לקרב אותם אליו ולהשפיע עליהם מאור תורתו, אז מכיון שהוא נישתדל לקרב אותם אליו ולהשפיע עליהם מאור תורתו, אז מכיון שהוא נמצא במקום תורתו אין כל כך סכנה שיושפע מהם כי סביכתו תגן עליה.

Rabbi Naftali Tzvi Judah Berlin, HaEmek Davar, Bamidbar 23:9

דהן עם :

הן עם לבדר ישכון . לא כדרך כל אומה ולפון כשהולכים בנולה ומתערבים עם המגלים אוחם מפינים כזה אהבה וחשיבות כל אחד בעיניהם יותר משהיו נפרדים מהם . אבל לא כן עם ישראל כשהוא לברד . ואינו מחערב עמהם ישכון במנוחה ובכנוד - וראו כל עמי הארן כי שם ה' נקרא עליו ואין איש מתחרם עמן:

14

Havdalah prayer recited at the conclusion of Shabbos

בְּרוּהְ אַהָּה, יְיָ אֱלֹחֵינוּ, מֶלֶהְ הָעוֹלָם, הַמַּבְהִיל בִּין לְּנֻשׁ לְחֹל, בֵּין אוֹר לְחְשֶׁהְ, בֵּין יִשְּׁרָאֵל לְעַמִּים, בֵּין יוֹם הַשְּׁרִשּׁׁ לְשֵׁשֵׁת יִמִי הַמַּעֲשֶׁה. בְּרוּהְ אַהָּה, יְיָ, הַמַּבְהִיל בִּין לְּנָשׁ לְחֹל.